

EDUCACIÓ AMBIENTAL

Als Espais Naturals del Delta del Llobregat

CURS 2022/2023

PRESENTACIÓ

Els espais naturals del delta del Llobregat són un xarxa d'espais protegits que es troben als municipis del Prat de Llobregat, Viladecans, Gavà i Sant Boi de Llobregat. Visitant-los, sorprèn la gran diversitat biològica que alberguen.

Es troben al costat de camps de conreus i vorejats d'algunes de les més importants infraestructures del país, i molt a prop de les principals ciutats metropolitanes. Hi podem trobar diferents ambients naturals: el riu Llobregat en la seva part final, llacunes i aiguamolls, pinedes litorals sobre dunes i platges verges amb vegetació de rereduna, gairebé úniques a Catalunya.

Són uns espais privilegiats per a la fauna, en especial per a les aus aquàtiques i migratòries, pel fet de trobar-se al mig de la ruta entre el nord d'Europa i l'Àfrica. Tenen una vegetació molt valuosa, amb una de les escasses poblacions de trencadalla de Catalunya, i on s'han trobat més de 23 espècies diferents d'orquídiess.

Els espais naturals del delta del Llobregat són una de les zones més importants de Catalunya quant a l'educació ambiental. És un indret per a la descoberta del medi natural i el gaudi del paisatge; on les condicions d'observació de flora i fauna són molt bones.

Aquests espais naturals estan protegits per les normatives europees i les lleis estatals i catalanes. El Consorci per a la protecció i la gestió dels espais naturals del delta del Llobregat és l'organisme públic, format per la Generalitat de Catalunya i els ajuntaments del Prat de Llobregat, Viladecans, Sant Boi de Llobregat i Gavà, que s'encarrega de la gestió dels espais naturals, i que coordina i organitza l'educació ambiental que s'hi desenvolupa, amb la col·laboració de diverses entitats.

ÍNDEX

PÀG. 04 / ESPAIS PER A L'EDUCACIÓ

PÀG. 06 / INTERÉS PEDAGÒGIC DELS ESPAIS NATURALS
DEL DELTA DEL LLOBREGAT

PÀG. 07 / COM SÓN ELS ITIERARIS?

PÀG. 07 / QUÈ US RECOMENEM?

PÀG. 08 / NORMES DE COMPORTAMENT

PÀG. 09 / ENTITATS AUTORITZADES

PÀG. 10 / QUADRE RESUM D'ACTIVITATS

PÀG. 11 / FITXES D'ACTIVITATS D'EDUCACIÓ AMBIENTAL

ESPAIS PER A L'EDUCACIÓ

MAPA DELS ESPAIS NATURALS DEL DELTA DEL LLOBREGAT

<http://www.deltallobregat.cat/files/4-187188-annex/mapawebcompressed.pdf>

ESPAIS NATURALS DEL RIU

Situats al marge dret del tram final del riu Llobregat, ocupen unes 120 hectàrees i hi ha una gran diversitat de flora i fauna. Hi podem trobar els principals paisatges del Delta: jonqueres, prats humits, pinedes, canyissars, platges i estanys litorals, com ara el de Cal Tet i el de Ca l'Arana (itinerari 1 i 2).

Seguint el camí exterior del riu, podem arribar fins a la torre de la Bunyola, l'antiga caserna dels Carrabiners o el mirador del Semàfor (itinerari 3).

Coordenades GPS. 41.312697, 2.115989

ESPAI NATURAL DEL REMOLAR - FILIPINES I PLATJA DE VILADECANS

És un dels espais naturals més emblemàtics, sobretot perquè s'hi observen fàcilment ocells aquàtics com bernats pescaires, corbs marins, ànecs, fredelugues, martinets i limícoles omplen la maresma.

Aquest espai ocupa 188 hectàrees i inclou l'estany del Remolar, la maresma de les Filipines, la riera de Sant Climent, la pineda de Cal Francès i una part de la platja de Viladecans.

Coordenades GPS. 41.278769, 2.063792

PINEDA DE CAN CAMINS I LA PLATJA DEL PRAT

Amb 48 hectàrees, formen un espai costaner d'elevat valor biològic, molt escàs al nostre país. La pineda de pi pinyer creix sobre les antigues dunes de la platja i és un magnífic recer per a una gran diversitat de fauna i flora. A la platja trobem algunes espècies amenaçades, que necessiten la vegetació dels sorralers per viure.

Coordenades GPS. 41.288442, 2.103564

BASSES DE CAN DIMONI

Són un conjunt de tres llacunes a la zona agrícola de Sant Boi de Llobregat. Amb una extensió total de 31 hectàrees, constitueixen un espai interessant per la biodiversitat que acullen i, especialment, per la funció de dormidor de martinets i esplugabous.

Coordenades GPS. 41.310281, 2.049311

ESPAI NATURAL DE LA MURTRA I LA PINEDA DE LA MAIOLA

Espai de 19,20 hectàrees. Situat entre els termes municipals de Gavà i Viladecans al costat de l'autovia C-31 i de l'estació depuradora d'aigües d'aquestes dues poblacions. Format pel propi estany de La Murtra, una pineda de pi pinyer i conreus. És un hàbitat d'espècies interessants com el martinet menut, el blauet i el corriol petit, amb un gran potencial per a moltes altres espècies.

Coordenades GPS. 41.273514, 2.043022

INTERÈS PEDAGÒGIC DELS ESPAIS NATURALS DEL DELTA DEL LLOBREGAT

Cada any, prop de 20.000 escolars de tot Catalunya visiten el delta del Llobregat.

El Consorci considera aquest públic prioritari i treballa dia a dia per oferir-li un bon servei i perquè la visita li sigui profitosa. Coneixem les potencialitats dels entorns naturals com a espais pedagògics i d'aprenentatge, per això som exigents amb l'educació ambiental que s'hi desenvolupa.

Els espais naturals del delta del Llobregat es troben al bell mig de l'àrea metropolitana de Barcelona. Aquesta situació és una característica excepcional que comparteix amb molt pocs espais naturals. L'accessibilitat és també privilegiada.

La sortida al delta del Llobregat es pot inserir en el programa escolar fàcilment, en tractar-se d'una activitat que no requereix pernoctació i que es pot fer sense alterar el funcionament habitual del centre ni l'horari d'entrada i sortida de l'alumnat.

Pel que fa a les potencialitats del medi natural del delta del Llobregat, destaca la vistositat de la fauna. En molts espais naturals aquesta observació està condicionada a un factor d'atzar, en canvi, al delta del Llobregat els animals estan més localitzats i es poden veure amb facilitat.

Ens trobem en una zona clau en la ruta migratòria de moltes aus que vénen d'Europa i de l'Àfrica, junt amb espècies sedentàries, hivernants o reproductores i

estivals. L'observació dels estanys, i encara més de les maresmes, per l'estacionalitat del règim d'inundacions, serà diferent segons l'època de l'any en què es faci la visita.

Aquestes condicions fan que sigui possible un aprofitament pedagògic divers, però sempre interessant, al llarg de tot l'any. Alhora, la meteorologia mediterrània, amb hiverns suaus, permet la visita en qualsevol època de l'any.

La diversitat biològica dels aiguamolls mediterranis es complementa amb la d'altres ambients naturals, com les pinedes litorals i les platges naturals. Però aquest territori és particularment interessant també des d'altres vessants.

En especial des del punt de vista geològic, com a Delta, té un gran interès pedagògic ja que forma part dels continguts educatius de diferents nivells i és una de les estructures en què es poden observar millor les dinàmiques de formació (antigues desembocadures de riu, sediments, barreres de sorra...), així com conèixer el funcionament d'un important aquífer.

Les zones naturals del delta del Llobregat formen part d'un territori complex i fragmentat, on encara es pot observar una important zona agrícola i imponents masies, però també amb polígons industrials, poblacions en continu creixement i grans infraestructures (autopistes, port,

aeroport...). És un indret excepcional per interpretar el paisatge i estudiar l'ordenació territorial, així com les diferents problemàtiques ambientals (contaminació, regressió litoral, canvi climàtic...) i les diferents solucions que s'hi han aplicat o que es té la intenció d'aplicar-hi (depuradora, dessaladora, barrera hidràulica...).

En definitiva, els espais naturals del delta del Llobregat són un excel·lent recurs pedagògic i un complement de l'activitat que

ja es porta a terme a les aules; per això, el Consorci del Delta del Llobregat els posa a disposició de les escoles i instituts, per contribuir a augmentar en el públic escolar d'avui, adult de demà, el coneixement del medi natural i el respecte per la natura.

COM SÓN ELS ITINERARIS?

- Terreny pla, apte per totes les edats.
- Els itineraris i part de les instal·lacions estan adaptades a persones amb mobilitat reduïda i cadira de rodes.
- Punt d'informació als Espais Naturals del Riu i a l'Espai Natural del Remolar – Filipines.
- Zones de picnic i esbarjo a l'inici dels itineraris, excepte a l'espai natural de la Murtra.
- Torres mirador i aguaites per a l'observació del paisatge i la fauna
- Wc i contenidors d'escombraries a l'inici dels itineraris
- Font d'aigua potable als Espais Naturals del Riu. A la resta d'espais naturals no hi ha font d'aigua potable.

QUÈ US RECOMANEM?

- Cal predisposar l'alumnat per a un dia d'aprenentatge pràctic en un espai natural protegit i de gran fragilitat. En cap cas no és una jornada d'esbarjo, per a això ja hi ha altres indrets més ben preparats.
- Dur roba i calçat còmodes.
- Durant la primavera i estiu es recomanable dur repel·lent de mosquits, protector solar i gorra.
- Es recomana contractar un servei d'autocar, i cal confirmar que disposeu del mapa de com accedir a l'espai natural, que us el farà arribar l'entitat d'educació ambiental que heu contractat.
- En cas de venir amb transport públic, consulteu prèviament el mitjà adient, horaris i connectivitat mitjançant la web <http://mou-te.gencat.cat>.
- Cal que sigueu puntuals per garantir el correcte desenvolupament de les activitats.

NORMES DE COMPORTAMENT

El control del comportament dels alumnes és responsabilitat dels mestres i les mestres que acompanyen el grup escolar.

No es poden arrancar plantes, ni canyes, ni tirar-les als canals.

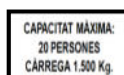
Respecteu la fauna. Al llarg dels itineraris i en les zones d'estada no es pot córrer ni cridar.

En els aguaitos s'ha d'estar en silenci i no treure mans, braços, binocles, carpets o altres objectes per les finestres, per garantir la tranquil·litat de la fauna.

Cal tenir cura del mobiliari i les instal·lacions: aguaitos, wc, torres mirador, zones de picnic, etc. Cal deixar-ho tot en el mateix estat en el que us ho heu trobat.

Per la vostra seguretat, respecteu les capacitats màximes senyalitzades de les instal·lacions.

Es prega puntualitat per poder desenvolupar les activitats segons el previst i no afectar la realització de les activitats d'altres grups.

En cas que es consideri que un grup no es comporta adequadament, se li pot denegar l'accés a l'espai natural.

ENTITATS AUTORITZADES

Aquestes són les dades de contacte de les entitats que el Consorci del delta del Llobregat ha autoritzat per oferir programes pedagògics durant el curs 2022 / 2023 als Espais Naturals del Delta del Llobregat:

Ajuntament del Prat de Llobregat
Serveis d'Educació Ambiental
Telèfon: 93 370 90 02
a/e: seaprat@elprat.cat

Àrea Metropolitana de Barcelona (AMB)
Serveis d'Educació Ambiental
Telèfon: 93 851 51 58
a/e: compartim@amb.cat

Associació Bioeduca
Telèfon: 93 172 72 82
reserves@bioeduca.org

Associació Bosc de Llum
Telèfon: 644 020 157
a/e: reservesbdl@gmail.com

Associació Edulis
Telèfon: 630 678 885
a/e: edulis@edulis.cat

Associació Sèlvans
Telèfon: 609 679 202
a/e: vol@selvans.org

Biosfera, Associació d'Educació Ambiental
Telèfon: 93 518 21 00
a/e: biosferaeduca@gmail.com

Centre Mediambiental L'Arrel
Mòbil: 687 073 675
Telèfon 93 477 01 47
a/e: cmlarrel@gmail.com

Cultura Itinerant
Telèfon: 93 417 55 63
a/e: culturaitinerant@itinerants.cat

Fem Natura
Telèfon: 93 776 54 00
Mòbil: 651 839 192
a/e: info@femnatura.com

Fundació Catalana de l'Esplai
Telèfon: 93 474 74 74
a/e: infoaccc@esplai.org
a/e: apropataldelta@elprat.cat

Fundació Privada Sigea
Telèfon: 93 647 21 21
a/e: reserves@fundaciosigea.org

Projecte Bioescola
Telèfon: 605 358 533
a/e: info@tallerscolars.cat

TEA Difusió Cultural SL
Telèfon: 93 296 52 20
a/e: tea@teadifusiocultural.com

ACTIVITATS

QUADRE - RESUM

ACTIVITAT	EDUCACIÓ PRIMÀRIA							ENTITAT AUTORIZADA
	EDUCACIÓ INFANTIL	CICLE INICIAL	CICLE MITJÀ	CICLE SUPERIOR	ESO	BATXILLERAT	ADULTS	
Apropa't al Delta-Espais Naturals del Riu-Cal Tet – Ca l'Arana	Pàg. 12	Pàg. 12	Pàg. 12	Pàg. 12	Pàg. 12	Pàg. 12	Pàg. 12	Ajuntament del Prat de Llobregat. Serveis d'Educació Ambiental Telèfon: 93 370 90 02
Visita combinada a la Depuradora de Gavà i dunes litorals de la platja i EENN del Delta (Viladecans)				Pàg. 13	Pàg. 13	Pàg. 13	Pàg. 13	Àrea Metropolitana de Barcelona (AMB) Serveis d'Educació Ambiental Telèfon. 93 851 51 58
Itinerari per les dunes litorals de la platja i EENN del Delta del Llobregat (Viladecans - El Prat de Llobregat)				Pàg. 14			Pàg. 14	
Visita combinada a la Depuradora de Gavà - Murtra					Pàg. 15	Pàg. 15	Pàg. 15	
Descobreix el Delta del Llobregat		Pàg. 16						Associació Bioeduca Telèfon. 93 172 72 82
Descobreix la fauna i flora del Delta del Llobregat			Pàg. 17					
Descobreix i estudia la fauna i flora del Delta del Llobregat				Pàg. 18				
Itinerari de Natura al Delta del Llobregat					Pàg. 19	Pàg. 19	Pàg. 19	
Excursió de conte: el delta i els seus habitants	Pàg. 20	Pàg. 20						Associació Bosc de Llum Telèfon. 695 444 096
Descobrim els secrets del Delta! Itinerari de natura		Pàg. 21	Pàg. 21	Pàg. 21	Pàg. 21	Pàg. 21	Pàg. 21	
Dibuixa i descobreix el Delta de Llobregat		Pàg. 22	Pàg. 22	Pàg. 22	Pàg. 22	Pàg. 22	Pàg. 22	
Biòlegs i biòlogues del Delta: estudiem les aus i les plantes		Pàg. 23	Pàg. 23	Pàg. 23	Pàg. 23	Pàg. 23	Pàg. 23	
Piu-piu, xip-xap, El Delta del Llobregat	Pàg. 24							Associació Edulis Telèfon. 630 678 885
Els habitants del Delta		Pàg. 25	Pàg. 25	Pàg. 25				
El delta del Llobregat: el gran espai desconegut					Pàg. 26	Pàg. 26		
Descoberta de la biodiversitat d'un bosc madur			Pàg. 27	Pàg. 27	Pàg. 27			Associació Selvans Telèfon: 609 679 202
Experiència vivencial al bosc			Pàg. 28	Pàg. 28	Pàg. 28			
Viu el Delta a Cal Tet!		Pàg. 29	Pàg. 29	Pàg. 29	Pàg. 29	Pàg. 29	Pàg. 29	Biosfera Telèfon. 93 518 21 00
Els ocells viatgers	Pàg. 30							Centre Mediambiental l'Arrel Mòbil 687 073 675 Telèfon 93 477 01 47
Plomes i becs		Pàg. 31	Pàg. 31	Pàg. 31				
Terra d'aigua: un recorregut pels entorns naturals del Delta del Llobregat					Pàg. 32		Pàg. 32	
Descobrim el delta del Llobregat		Pàg. 33	Pàg. 33	Pàg. 33				Cultura Itinerant. Serveis culturals i didàctics Telèfon. 93 417 55 63
Estudi del Delta del Llobregat		Pàg. 34	Pàg. 34	Pàg. 34	Pàg. 34	Pàg. 34		
El passat i futur del delta del Llobregat			Pàg. 35	Pàg. 35	Pàg. 35	Pàg. 35		
El mosaic del Delta del Llobregat					Pàg. 36	Pàg. 36		
En Martinet Menut, un ocell tímid al Delta	Pàg. 37							Fem Natura Telèfon. 93 776 54 00 Mòbil. 651 839 192
Gimcana de natura al Delta		Pàg. 38	Pàg. 38					
Aventura't al Delta, un espai sorprenent!			Pàg. 39	Pàg. 39	Pàg. 39	Pàg. 39		
L'aiguamoll dels ocells - Reserva Natural Remolar - Filipines	Pàg. 40	Pàg. 40						Fundació Catalana de l'Espilai Telèfon. 93 474 74 74
Descobrim el Delta - Espais Naturals del Riu-Cal Tet			Pàg. 41	Pàg. 41	Pàg. 41	Pàg. 41	Pàg. 41	
Descobrim el Delta - Espai Natural del Remolar - Filipines			Pàg. 42	Pàg. 42	Pàg. 42	Pàg. 42	Pàg. 42	
La Mar Mediterrània: Què vénen els pirates!	Pàg. 43	Pàg. 43	Pàg. 43					Fundació Privada Sigea Telèfon: 93 647 21 21
El Delta agrícola i natural en bici		Pàg. 44	Pàg. 44	Pàg. 44	Pàg. 44			
L'agricultura ecològica i les zones humides			Pàg. 45	Pàg. 45	Pàg. 45	Pàg. 45		
Investiguem l'Espai Natural del Remolar - Filipines			Pàg. 46	Pàg. 46	Pàg. 46	Pàg. 46		
Fem d'exploradors al Delta del Llobregat		Pàg. 47	Pàg. 47	Pàg. 47				Projecte Bioescola Telèfon: 605 358 533
El nostre Delta	Pàg. 48	Pàg. 48						TEA. Difusió Cultural Telèfon: 93 296 52 20
Coneguem el Delta del Llobregat			Pàg. 49	Pàg. 49				
Un passeig pel delta del Llobregat					Pàg. 50	Pàg. 50		

FITXES D'ACTIVITATS D'EDUCACIÓ AMBIENTAL

Al llarg d'aquest apartat podreu consultar les fitxes tècniques (objectius didàctics, tipologia, durada temporització i ràtios) de cadascuna de les activitats que ofereixen les entitats d'educació ambiental.

ENTITAT D'EDUCACIÓ AMBIENTAL. Ajuntament del Prat de Llobregat. Serveis d'Educació Ambiental

Apropa't al Delta-Espais Naturals del Riu- Cal Tet – Ca l'Arana

Educació Infantil / Cicle Inicial de Primària Cicle Mitjà i Superior de Primària ESO / Batxillerat / Adults

Treball	Indret	Temps	Activitat	Principals continguts	Ràtio
Previ	Centre educatiu	1 h	Audiovisual Fitxa de treball previ a càrrec de professorat	La conca del riu Llobregat, formació i transformació del Delta del Llobregat	Sense monitoratge
Camp	Espais Naturals del Riu / Mirador de l'estany de la Illa / Pineda de Can Camins	3 ó 4 h <i>Depenent cursescolar alumnes</i>	Itinerari guiat pels espais naturals del Riu Llobregat - <i>opcional a la Pineda de Can Camins</i>	Situació, formació i transformació del Delta. Els Ecosistemes litorals: Maresmes, llacunes, pineda litoral i platja. Adaptacions de la vegetació i la fauna.	1 grup / classe per educador/a
Camp	Centre educatiu	1 h	Fitxa de treball posterior a càrrec del professorat	La importància de la conservació dels Espais Naturals del Delta del Llobregat	Sense monitoratge

Nombre d'alumnes. Grup-classe (fins a 4 grups)

Tipologia d'activitat. Visita guiada

Durada de l'activitat. La sortida de camp està plantejada per fer-la de tot un matí de 10 a 14h

Contingut central de l'activitat

Els ecosistemes litorals: maresmes, llacunes, pinedes litorals i platja. Adaptacions de la vegetació i la fauna als seus hàbitats.

Objectius didàctics

- Preservar els espais naturals.
- Identificar els organismes.
- Conèixer la diversitat d'ecosistemes i els valors naturals del delta del Llobregat

Lloc. Espais Naturals del Riu i la Pineda de Can Camins (El Prat de Llobregat)

Recomanacions

Es recomana portar a la sortida llapis i llibreta, aigua, calçat còmode

Altres comentaris

Visita combinada a la Depuradora de Gavà i dunes litorals de la platja i EENN del Delta (Viladecans)

*Cicle Superior de Primària
ESO / Batxillerat / Adults*

Treball	Indret	Temps	Activitat	Principals continguts	Ràtio
Camp	Aparcament depuradora de Gavà-Viladecans	5 min	Introducció i formació grups	Exposició del desenvolupament de l'activitat i captació del coneixement del grup.	19 visitants per grup
Camp	Visita a la depuradora de Gavà-Viladecans	1 h i 20 min	Explicació del procés de depuració i el seu paper en el manteniment del medi ambient	Cicle integral de l'aigua a l'AMB. Gestió i competències de l'AMB. Sistema metropolità de sanejament i procés de regeneració de Gavà i paper en l'estat del medi ambient	
Camp	Visita a les dunes de la platja de Viladecans	1 h i 20 min	Itinerari per la platja de Viladecans	Introducció a l'espai dunar protegit i a l'entorn, i identificació de la flora i la fauna. Conèixer els ecosistemes i les platges com a espais naturals, i el paper de l'AMB en la gestió de les platges metropolitanas.	
Camp	Canvi de grup i trasllat a l'espai natural	15 min	Organització	Organització	

Nombre d'alumnes. Fins a 38 participants (2 grups simultanis)

Tipologia d'activitat. Visita guiada

Durada de l'activitat. 3 hores

Contingut central de l'activitat

Descoberta de l'espai dunar protegit, la flora i la fauna i els ecosistemes. Descoberta del procés de depuració d'aigua residual i el seu paper en el medi natural; i del procés de regeneració i el seu paper en el balanç dels recursos hídrics. Sensibilització ambiental: respecte pel medi natural i consum responsable de l'aigua.

Objectius didàctics

- Conèixer el paper de les depuradores en el manteniment de la qualitat de les aigües.
- Conèixer les platges com a espais naturals, i la importància ecològica de la protecció dels espais dunars.
- Capacitar per a l'acció ciutadana, per actuar críticament vers el medi i per incorporar pràctiques sostenibles.

Lloc. Depuradora de Gavà i platja de Viladecans

Recomanacions

Per a la sessió de camp es recomana portar roba i calçat còmode i tancat, estris per escriure, aigua i, depenent de l'època de l'any, crema solar, gorra i repel·lent de mosquits.

L'entrada a la depuradora comporta l'acceptació de normes de seguretat específiques.

Altres comentaris

Itinerari per les dunes litorals de la platja i EENN del Delta del Llobregat (Viladecans - El Prat de Llobregat)

*Cicle Superior de Primària
Adults / Públic familiar*

Treball	Indret	Temps	Activitat	Principals continguts	Ràtio
Camp	Punt d'informació	10 min	Introducció a l'activitat	Exposició del desenvolupament de l'activitat i captació del coneixement del grup.	1 grup classe / educador/a
Camp	Platja de Viladecans i platja del Prat	2 h i 40 min	Itinerari des de la platja del Remolar de Viladecans fins a la platja del Prat	Introducció a l'espai dunar protegit a l'entorn. Conèixer els ecosistemes presents i les platges com a espais naturals. Observació i identificació de flora i fauna. Estratègies d'adaptació. Conèixer la gestió de l'AMB respecte la protecció del medi- cycle integral de l'aigua, manteniment de les platges metropolitanas...	
Camp	Platja del Prat -Torre d'observació	25 min	Dinàmica sobre usos i valoració de l'activitat	Usos diversos: agrícola, recreatiu, transport - infraestructures, ambiental... Síntesi i posada en comú de l'espai descobert.	

Nombre d'alumnes. En funció de la disponibilitat d'educadors/es.

Lloc. Espai Natural del Remolar – Filipines (Viladecans) i Platja natural del Prat de Llobregat.

Tipologia d'activitat. Visita guiada

Recomanacions

Per a la sessió de camp es recomana portar roba i calçat còmode per caminar per la platja i adaptat a la temperatura, estris per escriure, aigua i, depenent de l'època de l'any, crema solar, gorra i repel·lent de mosquits.

Durada de l'activitat. 3 hores

Contingut central de l'activitat

Descoberta de la platja, l'espai dunar protegit, la flora i la fauna, i els diferents ecosistemes de l'espai. Sensibilització ambiental, respecte pel medi natural. Protecció del medi.

Altres comentaris

Objectius didàctics

- Protecció del medi: conèixer les platges com a espais naturals, així com la importància ecològica de la protecció dels espais naturals.
- Capacitar per a l'acció ciutadana, per actuar críticament vers el medi i per incorporar pràctiques sostenibles.

Visita combinada a la Depuradora de Gavà - Murtra

ESO / Batxillerat / Adults

Treball	Indret	Temps	Activitat	Principals continguts	Ràtio
Camp	Aparcament depuradora de Gavà-Viladecans	5 min	Introducció a l'activitat i formació grups	Exposició del desenvolupament de l'activitat i captació del coneixement del grup.	19 visitants per grup
Camp	Visita a la depuradora de Gavà-Viladecans	1 h i 20 min	Explicació del procés de depuració i paper de la depuració en el manteniment del medi ambient	Cicle integral de l'aigua a l'àrea metropolitana de Barcelona. Gestió i competències d'AMB i contextualització. Sistema metropolità de sanejament i procés de depuració i regeneració de Gavà i paper en l'estat del medi ambient	
Camp	Vsiita a l'Espai Natural de la Murtra	1 h i 20 min	Introducció a l'espai, al projecte restauració, Observació flora, fauna, ambients i infraestructures	Origen i estat actual de la Murtra. Projecte renaturalització. Observació d'espècies aquàtiques, del mosaic agrícola, lacustre i de pineda i del captador sediments	
Camp	Canvi de grup	5 min	Organització	Organització	

Nombre d'alumnes. Fins a 38 participants.(2 grups simultanis).

Tipologia d'activitat. Visita guiada

Durada de l'activitat. 3 hores

Contingut central de l'activitat

Descoberta dels ambients naturals de l'estany de la Murtra.
Descoberta del procés de depuració d'aigua residual i el paper de la depuració en el medi natural i del procés de regeneració i el seu paper en el balanç dels recursos hídrics. Sensibilització ambiental: respecte pel medi natural i consum responsable de l'aigua

Objectius didàctics

- Conèixer l'estany de la Murtra, dins de la xarxa d'espais naturals del Delta del Llobregat.
- Conèixer un projecte de restauració ambiental.
- Conèixer la gestió del cicle integral de l'aigua que realitza l'AMB i la nova cultura de l'aigua.
- Conèixer el procés de depuració biològica i el de regeneració i els seus papers en el manteniment del medi natural i en el balanç dels recursos hídrics

Lloc. Espai Natural de la Murtra (Gavà - Viladecans) i depuradora de Gavà-Viladecans

Recomanacions

Portar calçat còmode i tancat, estris per escriure i, depenent de l'època de l'any, crema solar, gorra i repel·lent de mosquits.

L'entrada a la depuradora comporta l'acceptació de normes de seguretat específiques.

Altres comentaris

Descobreix el Delta del Llobregat					Cicle Inicial de Primària
Treball	Indret	Temps	Activitat	Principals continguts	Ràtio
Itinerari de vegetació i observació als aguaites	Maresma de les Filipines	1 h	Itinerari de descoberta. Observació d'aus	Parts externes dels animals i les plantes de l'entorn. Característiques bàsiques dels mamífers, aus i peixos.	25 alumnes per monitor
Itinerari cap a la Torre de la Vidala	Torre de la Vidala i zones properes	1 h	Itinerari de descoberta	Elements més rellevants del medi físic i el paisatge humanitzat.	
Itinerari cap a la platja	Pineda, riera de Sant Climent i platja	1 h	Itinerari de descoberta	Elements més rellevants del medi físic i el paisatge humanitzat.	

Nombre d'alumnes. Fins a 150 alumnes

Tipologia d'activitat. Visita guiada

Durada de l'activitat. 3 hores aprox. (*matí*)

Contingut central de l'activitat

Descoberta i identificació de la fauna, flora i ecosistemes més representatius del Delta

Objectius didàctics

- Donar a conèixer els animals i plantes que viuen a una zona humida i el seu entorn.
- Aprendre a treballar dades in situ.
- Conèixer un important espai natural proper i prendre consciència de la seva importància i necessitat de conservació.
- Aprendre a situar-se en el context geogràfic.
- Incentivar una actitud respectuosa envers la natura i el medi ambient.

Lloc. Espai Natural del Remolar - Filipines (Viladecans)

Recomanacions

Dur aigua, calçat còmode i, a la primavera i estiu repel·lent de mosquits i crema solar.

Altres comentaris

L'autocar només cal per arribar al matí i marxar al mig dia (*no cal que es quedi tot el matí*).

Es reparteixen prismàtics als alumnes per observar la fauna.

S'envia un dossier al mestre o professor/a amb ampliació d'informació i propostes pedagògiques per treballar a classe abans i després de la visita.

Inclou monitor/educador expert per cada grup i assegurança responsabilitat civil

Descobreix la fauna i flora del Delta del Llobregat					Cicle Mitjà de Primària
Treball	Indret	Temps	Activitat	Principals continguts	Ràtio
Itinerari de vegetació i observació als aguaites	Maresma de les Filipines	1 h	Itinerari de descoberta. Observació d'aus.	Els tipus d'alimentació com a criteri per agrupar els animals : carnívors, herbívors, omnívors. Les relacions que s'estableixen entre diversos éssers vius i entre els éssers vius i el medi. Efectes de la intervenció dels éssers vius en el medi. Conservació de la natura.	25 alumnes per monitor
Itinerari cap a la Torre de la Vidala	Torre de la Vidala i zones properes	1 h	Itinerari de descoberta	Elements d'un sistema natural i la seva interrelació. Diversitat d'entorns físics: les formacions geològiques del nostre paisatge.	
Itinerari cap a la platja	Pineda, riera de Sant Climent i platja	1 h	Itinerari de descoberta	L'espècie humana com a agent transformador del paisatge. Paisatges naturals a Catalunya. Protecció i destrucció del paisatge natural i del medi ambient.	

Nombre d'alumnes. Fins a 150 alumnes

Tipologia d'activitat. Visita guiada

Durada de l'activitat. 3 hores aprox. (*matí*)

Contingut central de l'activitat

Descoberta i identificació de la fauna, flora i ecosistemes més representatius del Delta.

Objectius didàctics

- Donar a conèixer la importància de les zones humides per la seva gran biodiversitat.
- Aprendre a situar-se en el context geogràfic i dels espais naturals, infraestructures, serveis, etc.
- Fomentar el coneixement de la fauna i flora, així com els paisatges i ecosistemes.
- Incentivar una actitud respectuosa envers la natura.

Lloc. Espai Natural del Remolar - Filipines (Viladecans)

Recomanacions

Dur aigua, calçat còmode i, a la primavera i estiu repel·lent de mosquits i crema solar.

Altres comentaris

L'autocar només cal per arribar al matí i marxar al mig dia (no cal que es quedi tot el matí).

Es reparteixen prismàtics als alumnes.

S'envia un dossier al mestre amb ampliació d'informació i propostes pedagògiques per treballar a classe abans i després de la visita.

Inclou monitor/educador expert per cada grup i assegurança responsabilitat civil.

Descobreix i estudia la fauna i flora del Delta del Llobregat					Cicle Superior de Primària
Treball	Indret	Temps	Activitat	Principals continguts	Ràtio
Itinerari de vegetació i observació als aguait	Maresma de les Filipines	1 h	Itinerari de descoberta. Observació d'aus.	Els tipus d'alimentació com a criteri per agrupar els animals : carnívors, herbívors, omnívors. Clima, unitats de relleu hidrografia i vegetació a Catalunya Adaptacions de plantes i animals a diferents factors ambientals.	25 alumnes per monitor
Itinerari cap a la Torre de la Vidala	Torre de la Vidala i zones properes	1 h	Itinerari de descoberta	Paisatges naturals a Catalunya. Protecció i destrucció del paisatge natural i del medi ambient. L'activitat humana en la transformació del paisatge.	
Itinerari cap a la platja	Pineda, riera de Sant Climent i platja	1 h	Itinerari de descoberta	Elements que configuren un ecosistema. Conservació de la natura: espècies protegides, parcs naturals i reserves.	

Nombre d'alumnes. Fins a 150 alumnes

Tipologia d'activitat. Visita guiada

Durada de l'activitat. 3 hores aprox. (matí)

Contingut central de l'activitat

Descoberta i identificació de la fauna, flora i ecosistemes més representatius del Delta

Objectius didàctics

- Conèixer un important espai natural proper.
- Aprendre a situar-se en el context geogràfic i dels espais naturals, infraestructures, serveis, etc.
- Fomentar el coneixement de la fauna i flora, així com els paisatges i ecosistemes.
- Incentivar una actitud respectuosa envers la natura i el medi ambient.
- Aprendre a identificar la flora i la fauna dels diferents espais humits del Delta.

Lloc. Espai Natural del Remolar - Filipines (Viladecans)

Recomanacions

Dur cantimplora amb beguda. Es recomana dur repel·lent de mosquits i crema solar quan fa bon temps.

Altres comentaris

L'autocar només cal per arribar al matí i marxar al mig dia (no cal que es quedi tot el matí).

Es reparteixen prismàtics als alumnes.

S'envia un dossier al mestre amb ampliació d'informació i propostes pedagògiques per treballar a classe abans i després de la visita.

Inclou monitor/educador expert per cada grup i assegurança responsabilitat civil.

Itinerari de Natura al Delta del Llobregat				ESO / Batxillerat / Adults	
Treball	Indret	Temps	Activitat	Principals continguts	Ràtio
Itinerari de vegetació i observació als aguaites	Maresma de les Filipines	1 h	Itinerari de descoberta. Observació d'aus.	Característiques generals. Classificació i identificació d'organismes. Els cinc regnes: diversitat de formes i unitat de composició, estructura i funció del éssers vius. Les funcions de nutrició, relació i reproducció.	25 alumnes per monitor
Itinerari cap a la Torre de la Vidala	Torre de la Vidala i zones pròximes	1 h	Itinerari de descoberta	Els biomes. L'ecosistema: elements abiòtics i biòtics. Els organismes i el medi. Els problemes ambientals.	
Itinerari cap a la platja	Pineda, riera de Sant Climent i platja	1 h	Itinerari de descoberta	Els biomes. L'ecosistema: elements abiòtics i biòtics. Els organismes i el medi. Els problemes ambientals.	

Nombre d'alumnes. Fins a 150 alumnes

Tipologia d'activitat. Visita guiada

Durada de l'activitat. 3 hores aprox. (*matí*)

Contingut central de l'activitat

Descoberta i identificació de la fauna, flora i ecosistemes més representatius del Delta

Objectius didàctics

- Conèixer un important espai natural proper.
- Aprendre a situar-se en el context geogràfic i dels espais naturals, infraestructures, serveis, etc.
- Fomentar el coneixement de la fauna i flora, així com els paisatges i ecosistemes.
- Incentivar una actitud respectuosa envers la natura i el medi ambient.
- Aprendre a identificar la flora i la fauna dels diferents espais humits del Delta.

Lloc. Espai Natural del Remolar - Filipines (Viladecans)

Recomanacions

Dur cantimplora amb beguda. Es recomana Es recomana dur repel·lent de mosquits i crema solar quan fa bon temps.

Altres comentaris

L'autocar només cal per arribar al matí i marxar al mig dia (no cal que es quedi tot el matí).

Es reparteixen prismàtics als alumnes.

S'envia un dossier al mestre amb ampliació d'informació i propostes pedagògiques per treballar a classe abans i després de la visita.

Inclou monitor/educador expert per cada grup i assegurança responsabilitat civil.

Excursió de conte: el Delta i els seus habitants					Infantil /Cicle Inicial de primària
Treball	Indret	Temps	Activitat	Principals continguts	Ràtio
Camp	Punt d'informació del Remolar	30 min	Conte del Delta	Introducció del Delta i la seva fauna i flora	Màxim 30 alumnes per educador/a
Camp	Nou camí educatiu del Remolar	1 h	Observació de les plantes i dels insectes que podem trobar a través dels sentits (vista, oïda, olfacte, tacte)	Reconeixement de plantes i animals	
Camp	Platja del Remolar	1 h	Recollida de petxines i art land	Reconeixement d'espècies de petxines marines	

Nombre d'alumnes. Màxim 30 alumnes per educador/a

Lloc. Espai Natural del Remolar-Filipines (Viladecans)

Tipologia d'activitat. Activitat de descoberta de la fauna i la flora del Delta del Llobregat a través d'un conte i de la mirada dels seus personatges.

Recomanacions

Cal portar aigua, gorra i calçat adequat. S'ha de tenir en compte que durant l'època de cria dels ocells, aquesta activitat no es podrà realitzar.

Durada de l'activitat. 2 hores i 30 minuts

Contingut central de l'activitat

Observació i identificació de les diferents espècies d'animals.

Observació i identificació de les plantes típiques mediterrànies que anirem veient pel camí.

Altres comentaris

Material didàctic. *titelles del conte, jocs didàctics*

El nivell de les explicacions s'adaptarà als nivells educatius.

Objectius didàctics

- Conèixer l'espai natural del Delta del Llobregat
 - Valorar la importància de tenir espais naturals com aquest
 - Conèixer la biodiversitat d'animals del Delta de Llobregat.
 - Conèixer el paper important de les plantes en un hàbitat.
- Reconèixer com les accions de l'ésser humà influeixen en els ecosistemes.

Descobrim els secrets del Delta! Itinerari de natura

Educació Primària / ESO
Batxillerat / Adults

Treball	Indret	Temps	Activitat	Principals continguts	Ràtio
Camp	Cal Tet i Desembocadura riu Llobregat / Torre de la Vidala, Pineda de Sant Climent i platja	2 h	- Itinerari de descoberta - Observació de rastres i petjades d'animals - Observació d'insectes - Observació de plantes - Observació de petxines	- Localització geogràfica - El delta - El bosc de ribera - Rastres d'animals - La Pineda - Els insectes - El dunar i la platja (Remolar)	Màxim 30 alumnes per educador/a
Camp	Camí a l'Aguait de Cal Tet o dels pollancre	30 min	Itinerari de descoberta	- Espècies de plantes de zones humides i de bosc mediterrani - Espècies exòtiques - Ratpenats - Hotel d'insectes	
Camp	Aguait de Cal Tet / Aguait dels pollancre	30 min	Observació d'aus	Característiques de les aus	

Nombre d'alumnes. Màxim. 30 alumnes per educador/a.

Tipologia d'activitat. Activitat de descoberta de la fauna i la flora del Delta del Llobregat.

Durada de l'activitat. 3 hores

Contingut central de l'activitat

Observació i identificació de les diferents espècies d'aus a partir de fitxes visuals.

Observació i identificació d'artròpodes mitjançant una fitxa visual.

Parlarem de les seves característiques i de la importància ecològica dels pol·linitzadors i dels controladors de plagues.

Observació i identificació de les plantes típiques mediterrànies que anirem veient pel camí amb l'ajuda del guia.

Observació i identificació de petxines i altres restes marines a la platja (només a l'Espai Natural del Remolar - Filipines)

Coneixement dels diferents tipus d'hàbitats.

Objectius didàctics

- Definir l'hàbitat d'un ésser viu i diferenciar entre medi físic i biològic.
- Explicar les relacions existents entre els éssers vius: alimentació, competència i cooperació.
- Valorar la importància de l'adaptació al medi dels éssers vius.

- Conèixer la biodiversitat d'animals del Delta de Llobregat.
- Conèixer el paper important de les plantes en un hàbitat.
- Reconèixer com les accions de l'ésser humà influeixen en els ecosistemes.
- Prendre consciència de la responsabilitat en la cura del medi ambient i reconèixer les accions concretes que ajuden a la seva protecció.

Lloc. Espais Naturals del Riu (El Prat de Llobregat) / Espai Natural del Remolar – Filipines (Viladecans)

Recomanacions

Dur aigua, calçat còmode, gorra i, a la primavera i estiu repel·lent de mosquits i crema solar.

Altres comentaris

Material didàctic. Fitxes visuals, prismàtics, lupes, jocs didàctics.

El nivell de les explicacions s'adapta als nivells educatius.

Dibuixa i descobreix el Delta de Llobregat

Educació Primària / ESO
Batxillerat / Adults

Treball	Indret	Temps	Activitat	Principals continguts	Ràtio
Camp	Punt d'informació dels espais naturals del Delta/ Remolar-Filipines	30 min	Introducció al dibuix naturalista	Principis bàsics del dibuix Anatomia d'aus i altres animals	Màxim 30 alumnes per educador/a
Camp	Camí cap a l'Aguait del Sabogal/ Camí cap a l'Aguait dels pollancre	30 min	Dibuixem plantes	Anatomia de les plantes i tècniques de dibuix	
Camp	Aguait del Sabogal/ Aguait dels pollancre	30 min	Fem esbossos d'ocells Característiques de les aus	Tècniques per dibuixar aus	
Camp	Camí a la Pineda, desembocadura / Torre de la Vilada, Pineda de Sant Climent i Platja	1 h i 30 min	Dibuixem el paisatge Itinerari de descoberta	Tècniques per dibuixar paisatges i per colorejar Hàbitats	

Nombre d'alumnes. Màxim 30 alumnes per educador/a

Tipologia d'activitat. De descoberta de fauna i flora del Delta a través del dibuix naturalista. *Activitat dissenyada per una il·lustradora científica.*

Durada de l'activitat. 3 hores

Contingut central de l'activitat

Explicació i coneixement de què és el dibuix científic i naturalista a partir d'exemples. Sabrem com treballa un il·lustrador científic i en què consisteix la seva feina.

Descobrirem què és una llibreta de camp i explicarem com fer-ne una. Aquesta ens acompanyarà al llarg de tota l'activitat.

Aprendrem a dibuixar l'anatomia d'un ocell (entre d'altres sabrem com es dibuixen les diferents espècies d'ocells, els becs, les ales o les plomes) i quins són els principis bàsics per a dibuixar altres tipus de fauna.

Aprendrem l'anatomia de les plantes i com dibuixar-les.

Observarem i farem esbossos en directe dels ocells. Sabrem en què ens hem de fixar alhora de dibuixar al camp, quin mètode seguir i aprendrem l'art de l'esbós i el dibuix ràpid.

Descobrirem a partir de l'observació i les explicacions, aspectes teòrics de la biologia, anatomia i comportament dels ocells, així com de l'anatomia de les plantes. Tot visitant sabrem i aprendrem dels espais naturals on habiten aquestes espècies.

Objectius didàctics

- Desenvolupar la capacitat d'observació i la memòria.
- Treballar la paciència.
- Comprendre i aprendre a respectar l'entorn.
- Desenvolupar la creativitat i l'expressió artística.
- Reforçar l'autoestima i saber valorar el treball propi.
- Adquirir els coneixements bàsics del dibuix naturalista.
- Adquirir coneixements bàsics sobre els ocells i les plantes de l'entorn del Delta del Llobregat.

Lloc. Espai Natural del Remolar - Filipines (Viladecans) / Espais Naturals del Riu (El Prat de Llobregat).

Recomanacions

Cal portar llibreta de dibuix, llapis, goma, colors, una carpeta per recolzar-se, aigua, gorra i calçat adequat.

Altres comentaris

Material didàctic. Fitxes visuals i prismàtics

El nivell de les explicacions s'adapta als nivells educatius.

Biòlegs i biòlogues del Delta: estudiem les aus i les plantes					Educació Primària / ESO Batxillerat / Adults
Treball	Indret	Temps	Activitat	Principals continguts	Ràtio
Camp	Maresma de les Filipines i aguait dels Pollancre	1 h	Observació d'aus Itinerari de descoberta	Característiques de plantes i animals típics de zones humides	Màxim 30 alumnes per educador/a
Camp	Torre de la Vidala, Pineda, riera de Sant Climent	1 h i 30 min	Itinerari de descoberta Identificació de plantes mediterrànies	Localització geogràfica El Delta El bosc de ribera La Pineda Les plantes Les claus dicotòmiques	
Camp	Platja	30 min	Identificació de plantes dunars	Les dunes Les plantes Les claus dicotòmiques	

Nombre d'alumnes. Màxim 30 alumnes per educador/a.

Lloc. Espai Natural del Remolar - Filipines (Viladecans)

Tipologia d'activitat. Activitat de descoberta de la fauna i la flora del Delta del Llobregat.

Recomanacions

Cal portar aigua, gorra i calçat adequat.

Durada de l'activitat. 3 hores

Altres comentaris

Contingut central de l'activitat

Observació i identificació de les diferents espècies d'aus presents a les maresmes a partir de fitxes visuals. Observació i identificació de les plantes mediterrànies amb claus dicotòmiques. Observació i identificació de les plantes dunars amb claus dicotòmiques. Diferenciació dels hàbitats del bosc de ribera, la pineda, el dunar i el dunar.

Material didàctic. Fitxes visuals, prismàtics, lupes, jocs didàctics, claus dicotòmiques.

El nivell de les explicacions s'adaptarà als nivells educatius.

Objectius didàctics

- Conèixer la diversitat d'animals del Delta de Llobregat.
- Valorar la importància de l'adaptació al medi dels éssers vius.
- Definir què és un ecosistema.
- Conèixer el paper important de les plantes en un hàbitat.
- Aprendre a utilitzar claus dicotòmiques per identificar organismes.
- Reconèixer com les accions de l'ésser humà influeixen en els ecosistemes.
- Prendre consciència de la responsabilitat en la cura del medi ambient i reconèixer les accions concretes que ajuden a la seva protecció

Piu-piu, xip-xap, El Delta del Llobregat					Educació Infantil
Treball	Indret	Temps	Activitat	Principals continguts	Ràtio
Previ	Centre educatiu	30 min	Fitxes prèvies del dossier del mestre		1 grup classe (25 - 28 alumnes aprox.) / educador/a
Camp	Torre de la Vidala, Espai Natural del Remolar – Filipines, Pineda i platja de Viladecans	3 h	Itinerari de descoberta dels diferents ambients naturals	Situació i orientació. Què és un delta. Plantes i animals del delta. Observació de les aus. Jocs de natura i percepció sensorial.	
Posterior	Centre educatiu	1 h	Fitxes i jocs complementaris del dossier del mestre		

Nombre d'alumnes. En funció de la disponibilitat d'educadors/es

Tipologia d'activitat. Visita guiada

Durada de l'activitat. 3 hores, de 10 a 13 h

Contingut central de l'activitat

Tenir un primer contacte amb la natura i els espais naturals protegits, conèixer i observar els éssers vius en el seu ambient i fomentar actituds de respecte i conservació envers el medi ambient.

Objectius didàctics

- El Contacte amb la natura i els espais naturals.
- Importància de les zones protegides.
- Diversitat de flora i fauna
- Orientació espacial i descoberta sensorial de l'entorn.
- Respecte per la natura.

Lloc. Espai Natural del Remolar - Filipines (Viladecans)

Recomanacions

Roba, calçat còmode i tancat, aigua, i depenent de l'època de l'any, crema solar, gorra i repel·lent de mosquits

Altres comentaris

Itinerari de natura guiat per un educador/a especialitzat.

Els habitants del Delta					Educació Primària
Treball	Indret	Temps	Activitat	Principals continguts	Ràtio
Previ	Centre educatiu	1 h	Fitxes prèvies del dossier del mestre		1 grup classe (25 - 28 alumnes aprox.) / educador/a
Camp	Torre de la Vidala, Espai Natural del Remolar – Filipines, Pineda i platja de Viladecans	3 h	Itinerari de descoberta dels diferents ambients naturals	Situació i orientació. Formació característiques d'un delta. Flora, fauna i diversitat d'ecosistemes. Activitats humanes i afectació de les zones naturals.	
Posterior	Centre educatiu	1 h	Fitxes i jocs complementaris del dossier del mestre		

Nombre d'alumnes. En funció de la disponibilitat d'educadors/es

Lloc. Espai Natural del Remolar - Filipines (Viladecans)

Tipologia d'activitat. Visita guiada

Recomanacions

Roba, calçat còmode i tancat, aigua, i depenent de l'època de l'any, crema solar, gorra i repel·lent de mosquits

Durada de l'activitat. 3 hores, de 10 a 13 h

Contingut central de l'activitat

Observar els diferents ambients naturals del Delta i les seves característiques a l'hora que es desenvolupen actituds de respecte i conservació envers la natura i els espais naturals.

Altres comentaris

Itinerari de natura guiat per un educador/a especialitzat

Objectius didàctics

- Conèixer i observar els diferents ecosistemes que podem trobar al delta del Llobregat i les seves característiques.
- Conèixer la diversitat de fauna i flora.

El delta del Llobregat: el gran espai desconegut					ESO / Batxillerat
Treball	Indret	Temps	Activitat	Principals continguts	Ràtio
Previ	Centre educatiu	1 h	Fitxes prèvies del dossier del mestre		1 grup classe (25 - 28 alumnes aprox.) / educador/a
Camp	Torre de la Vidala, Espai Natural del Remolar – Filipines, Pineda i platja de Viladecans	3 h	Itinerari de descoberta dels diferents ambients naturals	Situació i orientació. Formació i característiques d'un delta. Flora, fauna i diversitat d'ecosistemes. Activitats humanes i afectació de les zones naturals. Observació de les aus del Delta. Platja i sistemes dunars. Problemàtica ambiental de la zona.	
Posterior	Centre educatiu	1 h	Fitxes i jocs complementaris del dossier del mestre		

Nombre d'alumnes. En funció de la disponibilitat d'educadors/es

Lloc. Espai Natural del Remolar - Filipines (Viladecans)

Tipologia d'activitat. Visita guiada

Recomanacions

Roba, calçat còmode i tancat, aigua, i depenent de l'època de l'any, crema solar, gorra i repel·lent de mosquits

Durada de l'activitat. 3 hores, de 10 a 13 h

Contingut central de l'activitat

Observar els diferents ambients naturals del Delta i les seves característiques a l'hora que es desenvolupen actituds de respecte i conservació envers la natura i els espais naturals.

Altres comentaris

Itinerari de natura guiat per un educador/a especialitzat

Objectius didàctics

- Conèixer i observar els diferents ecosistemes que podem trobar al delta del Llobregat i les seves característiques.
- Conèixer la diversitat de fauna i flora.
- Conèixer els problemes ambientals que afecten la zona, les seves causes i possibles solucions.

Descoberta de la biodiversitat d'un bosc madur

*Cicle mig i Cicle Superior de Primària
ESO*

Treball	Indret	Temps	Activitat	Principals continguts	Ràtio
Camp	Pineda de Can Camins	2h	Observació del bosc	Identificació dels elements biòtics i abiòtics que formen un ecosistema forestal.	Màxim 20 alumnes per educador/a

Nombre d'alumnes.

Lloc. Pineda de Can Camins

Tipologia d'activitat. Visita guiada

Recomanacions: Calçat esportiu, repel·lent de mosquits, protector solar, aigua.

Durada de l'activitat. 2 hores

Altres comentaris

Contingut central de l'activitat

És un itinerari dins el bosc on els alumnes amb l'ajut d'un petit dossier i de l'educador ambiental aprenen a conèixer el bosc des del punt de vista sistèmic, és a dir des de les relacions que s'estableixen entre els éssers vius que l'habiten i la resta dels elements abiòtics.

Material didàctic. Dossier mida DIN A-5 per l'alumne, fitxes per estudiar un transecte de vegetació.

Objectius didàctics

- Descobrir l'abundant biodiversitat dins d'un bosc madur.
- Relacionar observacions i coneixements per entendre de manera global l'ecosistema forestal.
- Conèixer el Projecte Sèlvans i comprendre la importància de protegir aquest tipus de bosc.

Experiència vivencial al bosc				Cicle mig i Cicle Superior de Primària ESO	
Treball	Indret	Temps	Activitat	Principals continguts	Ràtio
Camp	Pineda de Can Camins	2h	Experiència de reconeixió amb la natura	Saber estar ara i aquí, descoberta i observació dels petits éssers vius que també viuen al bosc.	Màxim 20 alumnes per educador/a

Nombre d'alumnes..

Lloc. Pineda de Can Camins

Tipologia d'activitat. Visita guiada

Recomanacions Calçat esportiu, repel·lent de mosquits, protector solar i aigua

Durada de l'activitat. 2 hores

Altres comentaris

Contingut central de l'activitat

Material didàctic. Mocadors i lupes

És un passeig dins el bosc on els alumnes ajudats de l'educador ambiental prenen consciència de la diversitat d'éssers vius que viuen al bosc i de quina manera s'interelacionen entre ells. Igualment tractem el medi també des de la persona i ens adrecem al bosc tot volent saber més coses i treballant el vessant empàtic.

Objectius didàctics

- Apreciar la vida existent en el medi natural. .
- Relacionar observacions i coneixements per comprendre com les persones ens relacionem amb nosaltres mateixos i amb el grup.
- Comprendre el potencial terapèutic i de benestar en la salut emocional que els boscos poden aportar a les persones.

Viu el Delta a Cal Tet!

Educació Primària / ESO
Batxillerat / Adults

Treball	Indret	Temps	Activitat	Principals continguts	Ràtio
Camp	Punt d'Informació	30 min	Arribada del grup	Esmorzar. Presentació dels monitors i la sortida.	20 / 25 alumnes per monitor
Exercici del Dossier	Mirador de Cal Lluquer	20 min	Itinerari de descoberta	Estudi sobre la formació, situació geogràfica i importància del Delta del Llobregat.	
Exercici del Dossier	Itineraris interiors dels Espais Naturals del Riu	2 h	Itinerari de descoberta	Estudi de les zones humides i la seva flora. Observació i reconeixement de la fauna i en especial dels ocells del Delta. Explicació sobre la depuració natural de l'aigua que fan les plantes.	

Nombre d'alumnes. En funció de la disponibilitat d'educadors/es

Lloc. Espais Naturals del Riu (El Prat de Llobregat)

Tipologia d'activitat. Visita guiada

Recomanacions

Portar roba i calçat còmoda i adaptat a la temperatura. Portar aigua i repel·lent d'insectes.

Durada de l'activitat. De 10 h a 13.30 h

Contingut central de l'activitat

Gaudir d'un espai natural protegit alhora que es treballen conceptes que versen sobre la biologia, l'ecologia i les problemàtiques mediambientals dels espais del Delta del Llobregat.

Altres comentaris

El material didàctic consta d'un Dossier pel professorat i una Dossier per l'alumnat.

Com a recurs educatiu s'utilitzen prismàtics, guies de camp i maletí de rastres d'animals.

Objectius didàctics

- Aprendre que és una espai natural protegit, la seva normativa i els seus beneficis mediambientals.
- Conèixer les característiques de les zones humides com el delta del Llobregat.
- Conèixer i reconèixer la flora i la fauna del Delta.
- Reconèixer espècies d'ocells del Delta.
- Entendre com afecta el canvi climàtic i altres problemàtiques ambientals a aquesta reserva.
- Fomentar el respecte i l'interès pels espais naturals i els organismes que hi habiten.
- Fomentar l'hàbit de recollida i reciclatge de deixalles.

Els ocells viatgers					Educació infantil
Treball	Indret	Temps	Activitat	Principals continguts	Ràtio
Camp	Pineda de Cal Francès	30 min	Activitat de descoberta dels ocells i les seves característiques: cant, plomes, colors...	Desenvolupament del centre d'interès i descoberta del fenomen de la migració dels ocells.	1 educador/a per grup classe
Camp	Recorregut per l'interior de la reserva	10 min	Observació de la flora de la zona i de la fauna	Treball sensorial sobre el reconeixement dels ocells: l'oïda i la vista	
Camp	Visita a l'aguait de la Maresma	20 min	Observació a ull nu i amb telescopi de la fauna de la Maresma i la bassa	Observació i reconeixement d'algunes espècies comunes d'ocells aquàtics	
Posteriori	A l'escola (a desenvolupar pels mestres)	1 h	Treball plàstic sobre la sortida	Treball plàstic sobre la visita desenvolupada	

Nombre d'alumnes. Màxim dos grups classe (50 alumnes aprox.)

Lloc. Espai Natural del Remolar - Filipines (Viladecans)

Tipologia d'activitat. Visita guiada

Recomanacions

Es recomana dur aigua, esmorzar, calçat còmode i tancat, i depenent de l'època de l'any, crema solar, gorra i repel·lent de mosquits.

Durada de l'activitat. Estada d'un matí a la zona. Durada de l'activitat de camp, aprox. 1 hora

Contingut central de l'activitat

Reconeixement de la fauna associada a l'espai i descoberta del fenomen de la migració dels ocells.

Recomanem dinar al Parc Nou (Prat de Llobregat)

Objectius didàctics

- Aconseguir que els infants coneguin el fenomen de la migració de les aus.
- Reconèixer algunes de les espècies d'ocells més habituals al Delta del Llobregat.
- Treballar les capacitats sensorials bàsiques per a l'observació de les aus.
- Treballar l'expressió dels sentiments i emocions mitjançant el treball plàstic.

Altres comentaris

Material didàctic. A cada infant se'l lliura un full amb informació de la zona i recomanacions per visitar l'espai a nivell familiar. També es facilita material òptic per a l'observació dels ocells (telescopis terrestres)

Plomes i becs					Educació Primària
Treball	Indret	Temps	Activitat	Principals continguts	Ràtio
Camp	Espai de trobada	10 min	Pràctica amb el material òptic.	Binocles i telescopis.	1 educador/a per grup classe
Camp	Zona de vegetació	15 min	L'hàbitat dels ocells.	Reconeixement de la vegetació de l'aiguamoll autòctona/al·lòctona.	
Camp	Visita a l'aguait	20 min	Descoberta i reconeixement de les aus aquàtiques.	Observació i reconeixement d'algunes espècies d'ocells aquàtics.	
Camp	Zona de vegetació	15 min	Descoberta i reconeixement d'altres aus de la zona.	Observació i reconeixement d'algunes espècies d'ocells no aquàtics.	
Camp	Espai de trobada	20 min	Valoració de la sortida i reflexió sobre els valors naturals del Delta i els seus problemes.	Els valors naturals del delta i la importància de la participació de tothom en la seva conservació.	

Nombre d'alumnes. Màxim dos grups classe (50 alumnes aprox.)

Tipologia d'activitat. Visita guiada

Durada de l'activitat. Estada d'un matí a la zona. Durada de l'activitat de camp, aprox. 1,30 hores

Contingut central de l'activitat

Descoberta dels ocells com a fauna associada a l'espai i del fenomen de la migració .

Objectius didàctics

- Aconseguir que els infants s'interessin pel món dels ocells i coneguin algunes de les espècies més habituals al Delta.
- Treballar el fenomen de la migració de les aus.
- Conèixer el funcionament i les normes d'ús del material òptic.
- Treballar les capacitats sensorials bàsiques per a l'observació de les aus.
- Relacionar l'hàbitat i la seva conservació amb la presència de fauna.

Lloc. Espai Natural del Remolar - Filipines (Viladecans) o Espais Naturals del Riu (El Prat de Llobregat)

Recomanacions

Es recomana dur aigua, esmorzar, calçat còmode i tancat, llapis i goma i depenent de l'època de l'any, crema solar, gorra i repel·lent de mosquits.

Recomanem dinar al Parc Nou (Prat de Llobregat)

Altres comentaris

Material didàctic. Es facilita dossier de treball per a cada alumne i material òptic

Terra d'aigua: un recorregut pels ambients naturals del Delta del Llobregat					ESO / Adults
Treball	Indret	Temps	Activitat	Principals continguts	Ràtio
	Punt de trobada	30 min	Presentació i esmorzar	Binocles i telescopis	1 educador/a per grup classe
Camp	Zona de vegetació	30 min	El Delta, terra d'aigua	Formació d'un delta El cas del delta del Llobregat	
Camp	Zona de vegetació	15 min	La vegetació de les zones d'aiguamoll	Reconeixement de la vegetació de l'aiguamoll autòctona / al·lòctona	
Camp	Visita a un aguait	20 min	Descoberta i reconeixement d'altres aus de la zona	Observació i reconeixement d'espècies d'ocells no aquàtics	
Camp	Pineda litoral	30 min	La pineda litoral i la fixació de les dunes. Els sistemes de drenatge	Observació i reconeixement de la vegetació i la fauna pròpia de la zona.	
Camp	Platja	20 min	La platja i el sistema dunar. Vegetació i fauna associada a les dunes	La regressió de la costa, el sistema dunar primigeni i la vegetació i fauna associada.	
	Punt de trobada	20 min	Avaluació de l'activitat i reflexió sobre el delta i problemàtiques	Treballar el raonament crític	

Nombre d'alumnes. Màxim dos grups classe (70 alumnes aprox.)

Tipologia d'activitat. Visita guiada

Durada de l'activitat. Estada d'un matí a la zona. Durada de l'activitat de camp, aprox. 3 hores

Contingut central de l'activitat

Descoberta dels ambients naturals del Delta i dels ocells com a fauna associada a l'espai.

Objectius didàctics

- Conèixer els diferents ambients naturals presents al Delta del Llobregat i la fauna associada.
- Relacionar l'hàbitat i la seva conservació amb la presència de fauna.
- Conèixer els impactes i problemes de conservació de la zona i proposar alternatives de millora.

Lloc. Espai Natural del Remolar - Filipines (Viladecans) o Espais Naturals del Riu (El Prat de Llobregat)

Recomanacions

Es recomana dur aigua, esmorzar, calçat còmode i tancat, llapis i goma i depenent de l'època de l'any, crema solar, gorra i repel·lent de mosquits.

Altres comentaris

Material didàctic. Es facilita dossier de treball per a cada alumne i material òptic

Descobrim el delta del Llobregat					Educació Primària
Treball	Indret	Temps	Activitat	Principals continguts	Ràtio
Previ	Centre educatiu	1 h	Preparació de la sortida	Què és un Delta?	Grup / classe per cada educador/a
Camp	Espai Natural del Remolar - Filipines	2 h i 30 min	Observació de flora i fauna. Conèixer la formació del Delta del Llobregat	Descoberta dels valors naturals de la reserva natural Remolar-Filipines	
Posterior	Centre educatiu	1 h	Treball de síntesi	Anàlisi i avaluació de la informació obtinguda	

Nombre d'alumnes. En funció de la disponibilitat d'educadors/es

Lloc. Espai Natural del Remolar - Filipines (Viladecans)

Tipologia d'activitat. Visita guiada

Recomanacions

Portar roba i calçat còmoda i adaptat a la temperatura. Portar aigua i repel·lent d'insectes. Portar prismàtics

Durada de l'activitat. 2 hores i 30 minuts

Contingut central de l'activitat

Observació i reconeixement dels elements naturals.

Altres comentaris

Objectius didàctics

- Conèixer la biodiversitat d'un delta.
- Observar la Fauna en el seu espai natural.
- Avaluar els efectes de l'home sobre la natura.

Estudi del Delta del Llobregat					Educació Primària ESO / Batxillerat
Treball	Indret	Temps	Activitat	Principals continguts	Ràtio
Previ	Centre educatiu	1 h	Preparació de la sortida	Coneixements previs de la formació d'un delta i els seus ecosistemes.	Grup / classe per cada educador/a
Camp	Espai natural (Remolar-Filipines o del Riu)	3 h	Descoberta per la platja (només Remolar), les maresmes, l'aguait, els miradors i la pineda. Observació de flora i fauna. Conèixer la formació del Delta del Llobregat	Identificar els canvis de la línia de costa. Hidrografia del riu Llobregat. Situació i orientació. Entendre la formació del delta. Identificar els diferents ambients que trobarem i les seves característiques. Treball d'observació de la fauna i la xarxa tròfica. Els efectes de l'home.	
Posterior	Centre educatiu	1 h	Dossier de treball	Anàlisi i avaluació de la informació obtinguda	

Nombre d'alumnes. En funció de la disponibilitat d'educadors/es

Tipologia d'activitat. Visita guiada

Durada de l'activitat. 3 hores aproximadament (*activitat de matí*)

Contingut central de l'activitat

Estudi dels espais deltaics. Identificació de les característiques de l'entorn.

Objectius didàctics

- Entendre el cicle de l'aigua i la formació d'un Delta.
- Conèixer els diferents paisatges del Delta del Llobregat i les seves característiques.
- Identificar la fauna i la vegetació de l'entorn.
- Entendre les principals riqueses de l'entorn natural.

Lloc. Espai Natural del Remolar - Filipines (Viladecans) o Espais Naturals del Riu (El Prat de Llobregat)

Recomanacions

Portar roba i calçat còmoda i adaptat a la temperatura. Portar aigua i repel·lent d'insectes. Portar prismàtics.

Altres comentaris

El passat i futur del delta del Llobregat				Cicle Mitjà i Superior de primària ESO / Batxillerat	
Treball	Indret	Temps	Activitat	Principals continguts	Ràtio
Previ	Centre educatiu	1 h	Preparació de la sortida	Coneixements previs de la formació d'un delta.	Grup/classe per cada educador/a
Camp	Espais Naturals del Riu	3 h	Descoberta per les maresmes, l'aguait, els miradors i la pineda.	Formació del delta i maresmes. Identificar els canvis de la línia de costa. La renaturalització de Cal Tet. Anàlitzar els impactes de l'home en l'entorn. Identificar els diferents ambients trobats i les seves característiques. Observació de la flora i fauna. La xarxa tròfica.	
Posterior	Centre educatiu	1 h	Dossier de treball	Anàlisi i avaluació de la informació obtinguda	

Nombre d'alumnes. En funció de la disponibilitat d'educadors/es

Lloc. Espais Naturals del Riu (El Prat de Llobregat)

Tipologia d'activitat. Visita guiada

Recomanacions

Portar roba i calçat còmoda i adaptat a la temperatura. Portar aigua i repel·lent d'insectes. Portar prismàtics

Durada de l'activitat. 3 hores aproximadament (*activitat de matí*)

Contingut central de l'activitat

Estudi dels espais deltaics. Identificació de les característiques de l'entorn i de l'efecte de l'ésser humà.

Altres comentaris

Objectius didàctics

- Entendre el cicle de l'aigua i la formació d'un delta.
- Conèixer els diferents paisatges del Delta del Llobregat i les seves característiques.
- Entendre com l'home ha utilitzat aquest espai durant segles i els diferents usos que n'ha fet. Identificar els impactes de l'ésser humà al llarg del temps, en el riu i en el delta.
- Reconèixer les infraestructures que hi ha en el delta
- Reflexionar sobre el futur sostenible del delta.

El mosaic del Delta del Llobregat					ESO / Batxillerat
Treball	Indret	Temps	Activitat	Principals continguts	Ràtio
Previ	Centre educatiu	1 h	Preparació de la sortida	Coneixements previs de la formació d'un delta.	1 educador/a per grup - classe
Camp	Espais Naturals del Riu	3 h	Anàlisi de geografia urbana: el cas únic del Prat del Llobregat	Conèixer un ecosistema deltaic. Entendre l'impacta de l'home al llarg del temps. Identificar els diferents usos del sòl. Comprendre les últimes actuacions. Analitzar les polítiques públiques sobre l'espai.	
Posterior	Centre educatiu	1 h	Dossier de treball	Anàlisi i avaluació de la informació obtinguda	

Nombre d'alumnes. En funció de la disponibilitat d'educadors/es

Tipologia d'activitat. Visita guiada

Durada de l'activitat. 3 hores aproximadament (activitat de matí)

Contingut central de l'activitat

Estudi de la geografia urbana de l'entorn del riu Llobregat. Identificació de l'entorn i de l'efecte de l'ésser humà.

Objectius didàctics

- Conèixer un ecosistema deltaic proper a Barcelona.
- Identificar els diferents usos del sòl del delta.
- Entendre l'actuació de l'home i les seves repercussions en el riu i el delta del Llobregat.
- Comprendre les últimes grans modificacions i la relació amb les infraestructures.
- Analitzar les polítiques que s'apliquen des de les diferents administracions.
- Reflexionar sobre el futur del delta i sobre la seva sostenibilitat.

Lloc. Espais Naturals del Riu (El Prat de Llobregat)

Recomanacions

Portar roba i calçat còmoda i adaptat a la temperatura. Portar aigua i repel·lent d'insectes. Portar prismàtics.

Altres comentaris

En Martinet Menut, un ocell tímid al Delta					Educació Infantil
Treball	Indret	Temps	Activitat	Principals continguts	Ràtio
Previ	Centre educatiu	30 min	Fitxa didàctica i conte	Conte del Martinet Menut i fitxa per acolorir	15 alumnes per educador/a
Camp	Espai Natural del Remolar-Filipines, Pineda de Cal Francès i platja de Viladecans	2 h	Itinerari de descoberta i joc	Descoberta amb els 5 sentits dels animals i plantes del Delta. En Martinet Menut ens presenta els seus amics al Delta. Observació d'ocells dels aguaitos. Joc dels ocells.	
Posterior	Centre educatiu	30 min	Creació d'una titella	Creació d'una titella del Martinet Menut	

Nombre d'alumnes. Fins dos grups classe

Tipologia d'activitat. Itinerari i joc de descoberta a l'Espai Natural del Remolar - Filipines.

Durada de l'activitat. 2 hores aproximadament (matí)

Contingut central de l'activitat
Descoberta del Delta amb els 5 sentits

Objectius didàctics

- Descobrir el Delta d'una manera lúdica.
- Utilitzar els 5 sentits com a eina de descoberta.
- Conèixer els animals i les plantes més característics del Delta.
- Aprendre a respectar i gaudir de la natura.

Lloc. Espai Natural del Remolar – Filipines (Viladecans)

Recomanacions

Roba, calçat còmode i tancat, aigua, i depenent de l'època de l'any, crema solar, gorra i repel·lent de mosquits

Altres comentaris

Gimcana de natura al Delta					Cicle Inicial i Mitjà de Primària
Treball	Indret	Temps	Activitat	Principals continguts	Ràtio
Previ	Centre educatiu	1 h	Fitxa didàctica	Conèixer el riu Llobregat (naixement, cursos, comarques i delta). Explicar la formació del delta. Eines per estimar la natura.	1 grup classe per educador/a
Camp	Espai Natural del Remolar-Filipines, Pineda de Cal Francès i platja de Viladecans	3 h	Gimcana amb diferents proves sobre natura al llarg de l'espai natural	Flora i fauna del Delta. Observació d'ocells dels aguaitos. Reconeixement de rastres i senyals dels animals. Identificar elements significatius del paisatge. Els reclams dels ocells.	
Posterior	Centre educatiu	1 h	Mural del Delta	Elaboració d'un mural del Delta amb elements obtinguts a la gimcana (pinyes, pinyons, petxines, plomes...)	

Nombre d'alumnes. 4 grups classe

Tipologia d'activitat. Itinerari i gimcana de descoberta a l'Espai Natural del Remolar - Filipines

Durada de l'activitat. 3 hores aproximadament (matí)

Contingut central de l'activitat
Descoberta del Delta a través d'una gimcana al medi natural

Objectius didàctics

- Descobrir el delta d'un manera lúdica.
- Conèixer els animals i les plantes més característiques del Delta a través del joc.
- Aprendre a respectar i gaudir de la natura.

Lloc. Espai Natural del Remolar – Filipines (Viladecans)

Recomanacions

Roba, calçat còmode i tancat, aigua, i depenent de l'època de l'any, crema solar, gorra i repel·lent de mosquits

Altres comentaris

Aventura't al Delta, un espai sorprenent!

*Cicle Mitjà i Superior de Primària
ESO / Batxillerat*

Treball	Indret	Temps	Activitat	Principals continguts	Ràtio
Previ	Centre educatiu	1 h	Fitxes prèvies del dossier del mestre	Presentació del Delta i introducció d'alguns conceptes bàsics.	1 grup classe per educador/a
Camp	Espai Natural del Remolar-Filipines / Espais Naturals del Riu	3 h	Itinerari de descoberta per l'espai natural	Situació i procés de formació del Delta. Principals característiques, flora i fauna. Observació i estudi d'ocells des dels aguaitos. Característiques dels ecosistemes (aiguamolls, pineda i platja). Identificar elements significatius del paisatge. Importància de l'espai natural i principals amenaces.	
Posterior	Centre educatiu	1 h	Dossier didàctic	Diferents aspectes tractats al llarg de la sortida	

Nombre d'alumnes. Fins a 4 grups classe

Tipologia d'activitat. Visita guiada

Durada de l'activitat. 3 hores aproximadament (matí)

Contingut central de l'activitat

Descoberta i identificació de la fauna i la flora del Delta, així com dels diversos ecosistemes i la importància de la seva conservació.

Objectius didàctics

- Conèixer i identificar la flora i fauna del delta del Llobregat. Identificar els diferents ecosistemes.
- Conèixer i valorar la importància de l'espai natural i la seva protecció.
- Fomentar una actitud respectuosa

Lloc. Espai Natural del Remolar – Filipines (Viladecans) o Espais Naturals del Riu (El Prat de Llobregat)

Recomanacions

Roba, calçat còmode i tancat, aigua, i depenent de l'època de l'any, crema solar, gorra i repel·lent de mosquits

Altres comentaris

L'aiguamoll dels ocells- reserva Natural Remolar -Filipines

*Educació Infantil
Cicle Inicial de Primària*

Treball	Indret	Temps	Activitat	Principals continguts	Ràtio
Camp	Espai Natural del Remolar - Filipines	3 h	Què sabem dels aiguamolls? La pineda vora el mar Conte " El reis dels ocells Recerca de tresors	Les aus als aiguamolls i la pineda Les adaptacions La pineda litoral La platja	1 educador/a per grup classe

Nombre d'alumnes. En funció de la disponibilitat d'educadors/es.

Tipologia d'activitat. Visita guiada.

Durada de l'activitat. ½ jornada o jornada sencera

Contingut central de l'activitat

Elements i fenòmens dels aiguamolls i altres ecosistemes litorals.

Objectius didàctics

- Conèixer els principals ecosistemes naturals del Delta: maresma, pineda i platja.
- Conèixer els elements naturals que ens envolten i les seves característiques.
- Introduir als nens i les nenes al món dels animals.
- Descobrir els rastres i restes d'animals presents al Delta.
- Fomentar la curiositat i l'observació.
- Exercitar la discriminació sensorial.

Lloc. Espai Natural del Remolar - Filipines (Viladecans)

Recomanacions

Portar roba i calçat còmoda i adaptat a la temperatura. Portar aigua i repel·lent d'insectes.

Recomanem dinar al Parc Nou (Prat de Llobregat)

Altres informacions

Descobrim el Delta- Espais Naturals del Riu-Cal Tet				Cicle Mitjà i Cicle Superior de Primària ESO / Batxillerat / Adults	
Treball	Indret	Temps	Activitat	Principals continguts	Ràtio
Camp	Espais Naturals del Riu – Cal tet	4 h	La història del Delta Les maresmes de cal Nani Les aus d'aiguamolls Interpretem el paisatge Les plantes salades	La vida als aiguamolls: estructures, fluxes (matèria, energia i informació) i processos (interacció, canvi) Els éssers vius; interpretacions a partir de l'exploració de diversitats/regularitats; canvi/conservació; dins/fora; micro / macro,...	1 educador/a per grup classe

Nombre d'alumnes. En funció de la disponibilitat d'educadors/es.

Tipologia d'activitat. Visita guiada

Durada de l'activitat. ½ jornada o jornada sencera

Contingut central de l'activitat

Elements i fenòmens dels aiguamolls i altres ecosistemes litorals.

Objectius didàctics

- Caracteritzar un dels principals ecosistemes naturals del Delta: la maresme.
- Percebre la diversitat de paisatges i entendre el concepte de mosaic del Delta i la seva evolució al llarg del temps.
- Identificar els principals grups d'aus i plantes presents a la maresme
- Descobrir altres grups d'animals i els seus rastres presents al Delta.
- Comprendre els impactes ambientals que l'aeroport i de les vies de comunicació en l'entorn on està ubicat poden provocar
- Fomentar l'actitud participativa, cooperativa i analítica durant tota la dinàmica.

Lloc. Espais Naturals del Riu (El Prat de Llobregat)

Recomanacions

Portar roba i calçat còmoda i adaptat a la temperatura. Portar aigua i repel·lent d'insectes.

Recomanem dinar al Parc Nou (Prat de Llobregat)

Altres comentaris

Descobrim el Delta- Espai Natural del Remolar - Filipines

*Cicle Mitjà i Cicle Superior de Primària
ESO / Batxillerat / Adults*

Treball	Indret	Temps	Activitat	Principals continguts	Ràtio
Camp	Espai Natural del Remolar - Filipines	4 h	Què sabem dels aiguamolls? La història del Delta Què sabem dels aiguamolls? La pineda vora el mar Una platja especial	La vida als aiguamolls: estructures, fluxes (matèria, energia i informació) i processos (interacció, canvi) Els éssers vius; interpretacions a partir de l'exploració de diversitats/regularitats; canvi/conservació; dins/fora; micro / macro,...	1 educador/a per grup classe

Nombre d'alumnes. En funció de la disponibilitat d'educadors/es.

Lloc. Espai Natural del Remolar - Filipines (Viladecans)

Tipologia d'activitat. Visita guiada.

Recomanacions

Portar roba i calçat còmoda i adaptat a la temperatura. Portar aigua i repel·lent d'insectes.

Durada de l'activitat. ½ jornada o jornada sencera

Recomanem dinar al Parc Nou (Prat de Llobregat)

Contingut central de l'activitat

Elements i fenòmens dels aiguamolls i altres ecosistemes litorals.

Altres comentaris

Objectius didàctics

- Caracteritzar els principals ecosistemes naturals del Delta: maresma, pineda, platja.
- Percebre la diversitat de paisatges i entendre el concepte de mosaic del Delta i la seva evolució al llarg del temps.
- Identificar els principals grups d'aus i plantes presents en els diferents ecosistemes deltaics.
- Descobrir altres grups d'animals i els seus rastres presents al Delta.
- Fomentar l'actitud participativa, cooperativa i analítica durant tota la dinàmica.

La Mar Mediterrània: Què vénen els pirates!

*Educació Infantil
Cicle Inicial i Mitjà de Primària*

Treball	Indret	Temps	Activitat	Principals continguts	Ràtio
Previ	Centre educatiu	1 h	Fitxes prèvies del dossier del mestre	Conceptes introductoris. Què és? Qui en té cura? Què hi trobem? En aquest apartat els alumnes han de fer una cerca sobre els espais naturals del delta	1 grup / classe
Camp	Espai natural del Remolar-Filipines i platja de Viladecans	3 h i 30 min	Joc de pistes de recerca de rastres de la platja i joc per fer classificació	La platja com a espai natural. La fauna i vegetació de la platja Actituds en un espai natural	
Camp	Centre educatiu	1 h	Fitxes de síntesis del dossier del mestre	Crear text narratiu amb descripció del que han visitat els vostres alumnes. Recull de consells i recomanacions per visitar aquest espai natural	

Nombre d'alumnes. En funció de la disponibilitat d'educadors/es

Lloc. Espai Natural del Remolar – Filipines i platja de Viladecans (Viladecans)

Tipologia d'activitat. Visita guiada i jocs d'aprenentatge

Recomanacions

Cal portar roba còmoda, calçat adequat, gorra, carpeta, llapis, aigua, esmorzar i dinar (si s'escau). També protecció solar i repel·lent de mosquits.

Durada de l'activitat. 3 hores i 30 minuts. De 10 h a 13.30 h

Contingut central de l'activitat

La platja i els organismes que l'habiten.

Altres comentaris

Cada nivell educatiu té un dossier adaptat

Objectius didàctics

- Descobrir, a través del joc com és i quins organismes hi podem trobar

El Delta agrícola i natural en bici				Cicle Inicial, Mitjà i Superior de Primària ESO	
Treball	Indret	Temps	Activitat	Principals continguts	Ràtio
Previ	Centre educatiu	1 h	Fitxes prèvies del dossier del mestre		18 alumnes per educador/a
Camp	Espai Agroambiental i Delta del Llobregat Espai Natural dels Reguerons. Corredor Biològic Reguerons-Remolar	6 h	Ruta en bicicleta pel delta. Taller d'agricultura ecològica. Itinerari per l'espai agroambiental.	Descoberta en bicicleta dels espais naturals del Delta i el Parc Agrari. Experimentar les feines del camp. Investigar la relació entre l'agricultura ecològica i la conservació de la natura.	
Camp	Centre educatiu	1 h	Fitxes de síntesis del dossier del mestre		

Nombre d'alumnes. Màxim 50 alumnes per dia

Tipologia d'activitat. Activitat amb bicicleta i pràctiques d'activitats agrícoles

Durada de l'activitat. 6 h. De 10 h a 16 h

Contingut central de l'activitat

Treball de recerca-aprenentatge sobre l'agricultura ecològica al delta del Llobregat i la seva importància com a activitat que contribueix a preservar les zones protegides

Objectius didàctics

- Conèixer la diversitat d'ecosistemes i els valors naturals del delta del Llobregat.
- Aprendre a respectar aquestes zones.
- Prendre consciència de la problemàtica ambiental que afecta al delta del Llobregat.

Lloc. Espai Agroambiental , Camí del Mar (Viladecans)

Recomanacions

Cal portar roba còmoda, calçat adequat, gorra, carpeta, llapis, aigua, esmorzar i dinar (si s'escau). També protecció solar i repel·lent de mosquits.

Altres comentaris

Cada nivell educatiu té un dossier adaptat

L'agricultura ecològica i les zones humides

*Cicle Mitjà i Superior de Primària
ESO / Batxillerat*

Treball	Indret	Temps	Activitat	Principals continguts	Ràtio
Previ	Centre educatiu	1 h	Fitxes prèvies del dossier del mestre		1 grup / classe
Camp	Espai Agroambiental Delta del Llobregat / Corredor Biològic / Reguerons-Remolar	3 h i 30 min	Recollida de dades per realitzar un informe. Fitxes característiques l'aigua, la vegetació i la fauna	El delta del Llobregat i l'ocupació agrària del territori. Conèixer la compatibilitat de l'agricultura ecològica en un espai natural. Practicar feines del camp, descobrir, tractaments ecològics, control de plagues, els diferents conreus...	
Camp	Centre educatiu	1 h	Fitxes de síntesis del dossier del mestre		

Nombre d'alumnes. En funció de la disponibilitat d'educadors/es

Lloc. Espai Agroambiental , Camí del Mar (Viladecans)

Tipologia d'activitat. Treball de recerca i pràctiques d'activitats agrícoles

Recomanacions

Cal portar roba còmoda, calçat adequat, gorra, carpeta, llapis, aigua, esmorzar i dinar (si s'escau). També protecció solar i repel·lent de mosquits.

Durada de l'activitat. 3 hores i 30 minuts. De 10 h a 13.30 h

Contingut central de l'activitat

Treball de recerca-aprenentatge sobre l'agricultura ecològica al delta del Llobregat i la seva importància com a activitat que contribueix a preservar les zones protegides

Altres comentaris

Cada nivell educatiu té un dossier adaptat

Objectius didàctics

- Conèixer la diversitat d'ecosistemes i els valors naturals del delta del Llobregat.
- Aprendre a respectar aquestes zones.
- Prendre consciència de la problemàtica ambiental que afecta al delta del Llobregat

Investiguem l'Espai Natural del Remolar - Filipines

*Cicle Mitjà i Superior de Primària
ESO / Batxillerat*

Treball	Indret	Temps	Activitat	Principals continguts	Ràtio
Previ	Centre educatiu	1 h	Fitxes prèvies del dossier del mestre		1 grup / classe
Camp	Espai natural del Remolar-Filipines i platja de Viladecans	3 h i 30 min	Joc de rol per a estudiar la fauna i ecosistemes de l'espai Natural del Remolar-Filipines	La formació del delta del Llobregat. La maresma, els estanys, la platja i les pinedes Vegetació i fauna dels espais naturals Un ecosistema fràgil.	
Camp	Centre educatiu	1 h	Fitxes de síntesis del dossier del mestre		

Nombre d'alumnes. En funció de la disponibilitat d'educadors/es

Lloc. Espai Natural del Remolar – Filipines (Viladecans)

Tipologia d'activitat. Visita guiada i joc de rol

Recomanacions

Cal portar roba còmoda, calçat adequat, gorra, carpeta, llapis, aigua, esmorzar i dinar (si s'escau). També protecció solar i repel·lent de mosquits.

Durada de l'activitat. 3 hores i 30 minuts. De 10 h a 13.30 h

Contingut central de l'activitat

Durant la visita a l'Espai Natural del Remolar-Filipines, els alumnes prenen el rol d'ornitòlegs i sobre el terreny, tenen la missió de reconèixer l'espai, la vegetació i la fauna.

Altres comentaris

Cada nivell educatiu té un dossier adaptat

Objectius didàctics

- Conèixer l'Espai Natural del Remolar-Filipines i la seva importància.
- Aprendre a respectar aquestes zones.
- Prendre consciència de la problemàtica ambiental que afecta al Delta del Llobregat

ENTITAT D'EDUCACIÓ AMBIENTAL. Projecte Bioescola

Fem d'exploradors al Delta del Llobregat				Cicle Inicial, Mitjà i Superior de Primària	
Treball	Indret	Temps	Activitat	Principals continguts	Ràtio
Camp	Delta del Llobregat: Remolar - Filipines o Cal Tet	3 h	Joc interactiu d'orientació i exploració per grups per identificar espècies. Observació d'aus amb prismàtics. Els cants dels ocells.	Identificació d'espècies i les seves característiques. Hàbitats del delta i la seva formació. Aus migratòries i sedentàries. Reconeixement de rastres i senyals de la fauna del delta.	Grup classe per educador/a <i>Recomanem demanar un educador addicional per grup</i>

Nombre d'alumnes. En funció de la disponibilitat d'educadors/es..

Tipologia d'activitat. Visita guiada i joc interactiu.

Durada de l'activitat. 3h

Contingut central de l'activitat

Identificació de la flora i fauna de la zona. Descoberta i coneixement del medi natural.

Objectius didàctics

- Descobrir i identificar espècies a través del joc.
- Aprendre a orientar-se i utilitzar estris de natura.
- Conèixer la importància de les reserves naturals i el respecte a la natura.

Lloc. Espai Natural del Remolar - Filipines (Viladecans) i Espais Naturals del Riu (El Prat Llobregat)

Recomanacions

Portar calçat còmode i aigua, i si teniu prismàtics els podeu portar (tot i que nosaltres també en tenim).

Hivern: Bona època per veure ocells. Anar abrigats.

Tardor i primavera: Possibilitat de pluja. Anar preparats amb capelines o paraigües.

Estiu: Calor i mosquits. Portar gorra, crema solar i repel·lent de mosquits.

Altres comentaris

Aquesta descoberta de natura planteja un joc interactiu per grups.

Amb l'ajuda d'un mapa i una brúixola descobriran l'espai i amb l'ajut de fitxes d'identificació i l'educador coneixeran la fauna i flora de l'entorn

El nostre Delta					
<i>Educació Infantil Cicle Inicial de Primària</i>					
Treball	Indret	Temps	Activitat	Principals continguts	Ràtio
Previ	Pineda	30 min (matí)	Expliquem el conte: "El nostre Delta"	Què és un delta i com es forma	20/30 alumnes per educador/a
Camp	Espai Natural del Remolar - Filipines	2 h (matí)	Sortida de camp	El delta: flora i fauna La platja	
Posterior	Parc Nou	1 h (tarda)	Joc - manualitat	Joc d'identificació dels ocells del Delta. Cada alumne es fa un penjoll amb la silueta d'un ocell.	

Nombre d'alumnes. En funció de la disponibilitat d'educadors/es

Tipologia d'activitat. Visita guiada i joc

Durada de l'activitat. Dia sencer adaptat a l'horari del centre educatiu. Opció només matí

Contingut central de l'activitat

Conèixer què és un delta. Conscienciar l'alumnat de la importància d'aquest ecosistema i de la necessitat de conservar-lo.

Objectius didàctics

- Aprendre a respectar la natura valorant la importància de conservar el Delta del Llobregat.

Lloc. Espai Natural del Remolar – Filipines (Viladecans) i Parc Nou (Prat de Llobregat)

Recomanacions

Portem prismàtics, però els alumnes que en tinguin els poden portar.

Altres comentaris

Els monitors de TEA us acompanyem des de l'escola i també tornem amb vosaltres sempre que sigueu de Barcelona o d'una població propera.

Coneguem el Delta del Llobregat

Cicle Mitjà i Superior de Primària

Treball	Indret	Temps	Activitat	Principals continguts	Ràtio
Previ	Pineda	30 min	Omplir la fitxa "Què és un delta"	La formació del Riu i els seus cursos	20/30 alumnes per educador/a
Camp	Espai Natural del Remolar - Filipines	3 h (matí)	Sortida de camp	El delta: Flora i fauna. L'ecosistema de la platja.	
Posterior	Parc Nou	1 h (tarda)	El joc de la cadena tròfica	Què és una cadena tròfica i com funciona.	

Nombre d'alumnes. En funció de la disponibilitat d'educadors/es

Tipologia d'activitat. Visita guiada

Durada de l'activitat. Dia sencer adaptat a l'horari del centre educatiu. Opció només matí.

Contingut central de l'activitat

Conèixer què és un delta: geografia, flora i fauna

Conscienciar l'alumnat de la importància d'aquest ecosistema i de la necessitat de conservar-lo.

Objectius didàctics

- Conèixer un delta des de tots els punts de vista.
- Conscienciar l'alumnat de la importància de preservar aquest medi.

Lloc. Espai Natural del Remolar – Filipines (Viladecans) i Parc Nou (Prat de Llobregat)

Recomanacions

Portem prismàtics, però els alumnes que en tinguin els poden portar. La sortida de camp i el treball posterior es fa en la mateixa jornada amb monitor/a.

Altres comentaris

Els monitors de TEA us acompanyem des de l'escola i també tornem amb vosaltres sempre que sigueu de Barcelona o d'una població propera.

Un passeig pel delta del Llobregat					ESO / Batxillerat
Treball	Indret	Temps	Activitat	Principals continguts	Ràtio
Previ	Pineda	30 min	Omplir la fitxa "Qui viu al delta"	Característiques principals d'aquest ecosistema.	20/30 alumnes per educador/a
Camp	Espai Natural del Remolar - Filipines	3 h (matí)	Sortida de camp	Recorregut per la maresma de les Filipines i per la platja per estudiar la flora i fauna.	
Posterior	Parc Nou	1 h (tarda)	Posada en comú i conclusions	Anàlisi de la problemàtica actual del Delta	

Nombre d'alumnes. En funció de la disponibilitat d'educadors/es

Tipologia d'activitat. Visita guiada

Durada de l'activitat. Dia sencer adaptat a l'horari del centre educatiu. Opció només matí. Estada d'un matí a la zona. Durada de l'activitat de camp, aprox. 2,30 hores

Contingut central de l'activitat

Conèixer què és un delta: geografia, flora i fauna. Entendre que aquest és un ecosistema molt amenaçat que cal protegir, relacionant-ho amb l'actual problemàtica. Observar la diversitat ornitològica del Delta del Llobregat.

Objectius didàctics

- Conèixer un delta des de tots els punts de vista.
- Conscienciar els alumnes de la importància de preservar aquest medi.
- Aprendre a observar la natura (observació ornitològica)

Lloc. Espai Natural del Remolar – Filipines (Viladecans) i Parc Nou (Prat de Llobregat)

Recomanacions

Portem prismàtics, però els alumnes que en tinguin els poden portar. La sortida de camp i el treball posterior es fa en un a mateixa jornada amb monitor/a.

Altres comentaris

Els monitors de TEA us acompanyem des de l'escola i també tornem amb vosaltres sempre que sigueu de Barcelona o d'una població propera.

**Espais Naturals
del Delta del
Llobregat**

**Consorci per a la Protecció
i la Gestió dels Espais Naturals
del Delta del Llobregat**

Tel. 93 479 32 01
administracio@consorcidelta.org
www.deltallobregat.cat

Certificació sostenibilitat turística